

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠI

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Licealna knjižnica
1058 Ljubljana, Strossmayerjeva ulica.
II. drž. gimn. (Bpl.)

trtek. Na-
za neorga-
za inozem-
zna šte-
stvo „Pov-
“ ima s čla-

narino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Načrt novega šolskega zakona.

Učiteljsko naj izreče svojo kritiko. — Zadeva je nujna! — Poziv okrajnim učiteljskim društvom in članstvu. — Udeležite se vsi razprav in stavite predloge!

V današnji številki prinašamo nainovnejši načrt šolskega zakona, ki ga je izdelal za osn. nast. v ministrstvu prosvete prof. višje pedagoške šole v Zagrebu dr. Čajkovac.

S tem dajemo načrt v presojo in kritiko učitelstvu, ki naj stavi svoje predloge in nasvete. Katere naj poverjeništvo iznese Glavnemu odboru UJU.

Ocenijo naj se dobre in slabe strani načrta.

Vsekakor je treba upoštevati pri tem tudi stari projekt, ki je bil priobčen v 22. številki »Učit. Tov.« od 4. junija 1925 in izprememnevalne predloge k temu, ki so natisnjeni v 25. številki »Učit. Tov.« od leta 1925, ker so te izpremembe sestavljene na podlagi svoječasni predlogov in stališč okrajnih učiteljskih društev k nosameznim vprašanjem.

Enako je treba pregledati določbe uradniškega zakona v kolikor isti prepoveda posebne odredbe specialnim zakonom, da se dožene, ali se iste upoštevale v novem osnutku šolskega zakona, sicer jih je treba še vnesti.

Tehniško bi priporočili okrajnim učiteljskim društvom, da nemudoma določijo referente za sledeča poglavja in vprašanja šolskega zakona:

- I. Smoter in učna obveznost (čl. 1. do 23. novega in 1.—20. starega načrta).
- II. otvarjanje in vzdrževanje šole (čl. 24. do 44. novega in 21.—33. starega načrta); III. pouk in učenci (čl. 45.—79. novega in 34.—55. starega načrta); IV. vrste, izobrazba in pravice učitelstva ter disciplinarni postopek (čl. 80.—112. novega in 56.—101. starega načrta); V. nameščanje in premeščanje, ocenjevanje učitelstva in poučevanje o šolskem zdravniku (čl. 113.—132. novega in 102.—119. starega načrta); VI. šolska uprava (čl. 134.—153. novega in 120.—142. starega načrta); VII. šolski odbor in posvetovalne šolske korporacije (čl. 154.—187. novega in 143.—174. starega načrta); VIII. odnosi državljanov do šole, privatne šole in prehodne določbe (čl. 188.—211. novega in 175.—194. starega načrta).

Poleg teh je porazdeliti referat še v sledečih zadevah: IX. činovniški zakon in osnutek šolskega zakona, ako so vnesena vsa poglavja, ki jih ima izpopolniti specialni zakon in v katerih dovoljuje čin. zakon izjeme in olajšave notem specialnih zakonov; X. v kolikor odgovarja novi projekt mišljenju, potrebam in zahtevam podeželskega šolstva in podeželskega učitelstva; XI. moderna šolska in prosvetna stremjenja v drugih državah ter njih zakonodaja in osnutek našega zakona.

Poseben referent naj bi prevzel primerljivo osnutka z ustavo, posebno z ozirom na I. oddelek z zakonom o občini, uravi ter ga primerjal s VI. in VII. oddelkom, kjer moramo manifestirati za svojo zahtevo ločitve šolske uprave od politične uprave in z zakonom o vojski, ki ga je posebno upoštevati z ozirom na vojaško službo učitelstva ter toždevne naše zahteve.

Poseben referent naj bi prevzel primerljivo osnutka z ustavo, posebno z ozirom na I. oddelek z zakonom o občini, uravi ter ga primerjal s VI. in VII. oddelkom, kjer moramo manifestirati za svojo zahtevo ločitve šolske uprave od politične uprave in z zakonom o vojski, ki ga je posebno upoštevati z ozirom na vojaško službo učitelstva ter toždevne naše zahteve.

Ti referenti naj se takoj lotijo dela. Okrajna učiteljska društva naj sestavljajo ankete, ki bodo obravnavale nosamezna vprašanja ter o tem razpravljajo tudi na zborovanjih, kjer naj izrazijo svoje zahteve.

Vabimo pa tudi vse posameznike, da sodelujejo, da se opolastijo v kraški obliki tudi v listu in potem svojih okrajnih učiteljskih društev pošlijo svoje predloge.

Glavno težišče dela je sedaj na okrajnih učiteljskih društvih, ki naj pokažejo sedaj svojo notranjo življiensko silo za pozitivno delo. Delo je nujno!

Izvršni odbor UJU pri ministru prosvete.

Novi učni načrt. — Osnutek novega šol. zakona. — Upokojitev z 32 služb. leti in 15%. — Polne doklade poročenim učiteljicam. — Prošnje učiteljevbeguncev. — Za učiteljske sirote. — Ureditev oddelka za Hrvaško. — Poročila iz min. za Narodno Prosveto.

Gospod minister prosvete je sprejel dne 22. novembra t. l. Izvršni odbor. Predsednik tov. Vlada K. Petrovič je iznesel sledeče zadeve:

1. Po mišljenju učitelstva in poverjeništev učni načrt za osnovne šole ni dober, treba ga je takoj popraviti. S sestavo novega učnega načrta bi bilo treba

noveriti posebno komisijo, pri kateri naj sodeluje tudi učitelstvo.

2. Osnova zakona, ki ga je sestavil dr. Čajkovac, vsebuje mnogo tega, kar je zahtevalo učitelstvo. Treba pa je še marsikaj vnesti, popraviti, zamenjati. Gospoda ministra prosim, naj odredi komisijo, ki naj to takoj stori. V komisijo bi bilo treba poklicati zastopnike vseh poverjeništev.

3. Gospoda ministra prosvete prosimo, da vnese v bodoči proračun odločbo, da prejme učitelstvo 15% dodatek na plačo že s 32 službenima letoma.

4. Istotako naj se vnese v proračun z l. 1927/28. člen, ki dovoljuje učiteljicam poročenim z državnimi uradniki, polne dražinske doklade.

5. Nadalje prosimo ministra prosvete, naj čimprej predloži ministrskemu svetu prošnje učiteljev-beguncev s Primorskega, da bodo nameščeni kot kontraktualni učitelji.

6. Ker je Glavna kontrola mišljenja, da po smrti matere-učiteljice otroci ne morejo prejemati pokojine, ako je tudi oče državni uradnik, prosim, naj se to izpodbija.

7. Gospoda ministra prosvete prosimo, naj vendar enkrat naredi konec neznosnim prilikam v hrvaškem odseku ministrstva prosvete ter zamenja nekatere osebnosti, ki imajo nepriateljske tendence nasproti članom UJU.

8. Končno naprošamo ministra, naj se daiejo vesti iz ministrstva pro-

svete za »Narodno Prosveto«, kakor se to vrši za ostale liste.

Gospod minister prosvete je odgovoril na vsa vprašanja v svojem enournem odgovoru, ki ga navajamo le v izčrpnem. Rekel je:

1. Mišljenje Izvršnega odbora UJU o učnem načrtu je prečital. Čudi se pa, da o niem ni razpravljala Glavna prosvetni svet, kar bo takoj naročil, da se izvrši.

2. Osnovo zakonov o srednjih, meščanskih in osnovnih narodnih šolah boče v najkrajšem času predložiti narodni skupščini. Vse izpremembe in popolnitve naj se mu čimprej predložijo.

3. To točko bo podpiral, dočim bo šlo s 4. točko težje zaradi finančnih prilik.

5. Vprašanje učiteljev s Primorskega bo brž rešil. Priporočila pa da se temu protivi neko drugo ministrstvo.

6. Glede te točke meni, da bi se storila krivica onim, ki so plačevali za penzijski sklad, če se odličejo pokojnina otrokom. Ako se pokojnina ne da, se mora denar vrniti.

7. Prilike v hrvaškem odseku ministrstva prosvete bo rešil postopno.

8. Za vesti za »Narodno Prosveto« naj se obrača UJU do načelnika za osn. šolstvo.

Iz navedenega vidimo, da se Izvršni odbor resno trudi za izboljšanje našega položaja, šolstva in narodne prosvete. S tem je dal odgovor tudi na razna vprašanja in predloge, ki jih je prejel od poverjeništev.

Splošne vesti.

— Ali je mogoč vstop okrajnih učiteljskih društev v druga poverjeništa? Udrženje Jugoslovenskog Učitelstva. Broj 1236. Beograd, 11. okt. 1926. god. Upravi Poverjeništa UJU Ljubljana. Na unit poverjeništa — Ljubljana: da li se pojedina sreska društva mogu, po svojoj volji, prijaviti za istu iz jednog a za pristup u drugo poverjeništa. Izvršni Odbor na sednici svojoj od 9. o. m. doneo je odluku: da se takav postupak ne može odobriti, sve donde, dok se pravila UJU ne izmene u tom smislu, i dok se sva poverjeništa s tim ne saglase. Sada bi to bilo sasvim protivno čl. 9. tač. b pravila UJU. Izveštavajući Vas o ovome, skrećemo Vam pažnju, da sprečavate takav rad pojedinih zborova, ako bi bilo takvih slučajeva u Vašem području, i da ne dopuštate nikakve promene u tom pogledu sve donde, dok ova pravila važe. S drugarskim pozdravom. Predsednik UJU Vlada K. Petrovič l. r. Sekretar Jov. Miličević l. r.

— Učiteljska naobrazba. »Narodna Prosveta« priobčuje v številki 91. v srbohrvaščini naš članek »Učiteljska izobrazba, kardinalna točka našega programa«, v katerem je opisano programno stališče sele ozreva sosveta Pov. UJU — Ljubljana 25. in 26. septembra 1926.

— Revizija učnega načrta. Na mnoga vprašanja nosameznikov in na sklep nekaterih društev odgovarja urednik »Popotnika« tov. P. Flerè, da ne more upoštevati izraženih želja ter odložiti priobčitev člankov glede učnega načrta, ker pride ta bržčas v najkrajšem času pri ministru prosvete v revizijo. Tei pa bodo služile tudi pripombe, ki jih je oziroma jih še bo poslalo tudi slovensko učitelstvo.

— Srebrna poroka. Tovariš Adolf Rosina, šolski upravitelj v Ormožu, je obhajal s svojo sorozo v ožjem krogu svojo srebrno poroko. Naše čestitke!

— Šolska upraviteljstva, ki so preliela šolske lekarne in Kosmosova učila.

LISTEK.

ALBIN ČEBULAR:

Šolske razstave.

(Bela Krajina.)

(Dalje.)

5. Vinica.

Takih zbirk je tudi treba pri sreskih šolskih razstavah, da bodo videli tudi meščani, ki ne pridejo veliko v dotiko s priprostim narodom, kakke važne zbirke se vrše ter kako lepe so stvari. Obiskovalci bo prav veliko, saj je to njih zanimanje! Prav dobro si bodo zapomili ta in oni okoliš. Tudi ne bi bilo škoda, da bi romala potem ta razstava vsaj dekliških ročnih del, ki se lažje prevažajo, v Metliko poleg Črnomlja: zanjo bi se zanimali tudi vnanji krogi — samo pomislimo, kako lepo zbirko je razložila »Slovenska žena« na letošnjem velesojmu v Ljubljani. Mislimo, kako bi se dalo še vse bolj izpopolniti!

6. Petrova vas.

Tudi učenci iz Petrove vasi so se pridružili razstavi, saj so tudi delali vse leto prav marljivo. Manjša dela so shranili kar med šipe, torej v okno učilnice, katero se nahaja v bolji senčni strani, da

ne pokvari solnce izdelkov, ker les na solncu odpusti, ker se razsuši in prične tudi pokati. Del je prav veliko zastopanih, kar kaže, da je bila vcepljena učenecem ljubezen do dela, katera se zrcali tudi v vsakem predmetu, samem, ker je izvršeno s strogo pazljivostjo.

Tudi tu so že začeli z izdelavo hišnih števil, torej uporabno risanje na les. Ker je Petrova vas že precej obledeli v svoji ornamentiki, to je pričela g. upravitelica zopet oživljati in krepiti. Posebno dobro bi nam vedela povedati kaj se pravi delati oziroma pričeti, če ni kaj prijeti v roke. Pač pa bodo polagoma odstranjene zapreke.

Omenimo tudi lahko na tem mestu še drugo ribanje in to je v gospodinjstvu, kateri tečaj se je vršil v zimskem času. Obiskan je bil prav dobro. Nekatere so gledale seveda kakor je že povsod navada, vso stvar »čez plot« niso se mogle lotiti. Ko so pa videle kaj znajo že njih tovarišice, ei potem pa brž... Prav dobro so se izurile v tem kratkem času. Obravnavale so se v pretežni večini le take stvari, katere so izvedljive v tem kar ima kmet vedno pri rokah, samo uporabiti ne zna; če pa je naičesče tako prirejeno, da je komaj užitno. O, koliko je treba dela tudi še v tem oziru med narodom! Vse ima pri rokah —

samo prirediti si ne zna. Krivda ni nje-rova, ker se nima kje naučiti, pa tudi učiteljeva ne, ker učitelj je tudi človek, ne pa stroj. Treba je smotrno ureditve ter nekaj podpore, da se stvar lahko vrši in dovrši, saj veste da gleda vsak človek vsako novoustnavljajoče se delo postrani, mrzlo, dokler ne vidi v niem pravega ognja, ki zavori z visokim plamenom.

Da se vrši v šoli v polni meri tudi risanje, so nam potrdili izdelki na deskah, ker so morali biti preje narejeni osnutki in predvaja na papir, ki je pa bil risanka.

Dasi je prihitela šola med razstave letos prvič, io ne bi radi pozrešali drugo leto, ker pričakujemo z zanimanjem nadaljnje delo.

7. Bojanci.

Hribček s kupčkom hiš — to so naši Bojanci, kateri so zelo znani, ker tukaj je popolnoma samosvoji tip, kateremu enakega ne zaslediš v vsi Beli Krajini. Krajin šolski svet je sila naklonjen šoli, zato se na tudi vidi povsod napredek. Res, da znaio čitati in pisati malčki v cirilici, toda v izdelkih ne zaostanejo za našimi. Učenci so modri, s prižganimi očmi s čelom naprej. Vedno so ti zanosleni. Niti malo si ne privoščijo odmora.

Kamor se ozreš po učilnici povsod samo njih izdelki. Razne slike; boji, smrti, venčanja in radovanja so položene na steklo, katero je prekrito na robu in ničera pročelni strani s črnim trakastim papirjem. Slike izgledajo prav okusno v teh nežnih papirnatih okvirjih. Pač pa opazimo tudi nebroj zemljepisnih slik, ki služijo za ponazoritev krajev, da si jih učenec laže vtisne v spomin, v boli živo predstavo, da so mu živi mejniki. Tudi veliko okvirjev so naredili iz kartona, ga prevlekli z gumijem ali klejem, nabrali črvenine raznobarnih steklenic, te kose zdrobili na manjše kosce ter z njimi nosuli ploskve. Pa kako se to sveti — prav kakor brušena zrcala!

Lebo je narejena tudi na zelo priprost način vaza iz steklenice: steklenica kateri se je odbil vrat ni več za uporabo; tako so torej vzeli. S pečatnim voskom so jo pokapali, tako da so nastale nekake male lise. Na sprednji del so prilebili izrezan del kake razglednice ter tudi isto pritrčili, da se je tesno oklenala stene steklenice. Ko je bilo vse suho so pa pobroncirali. Nikdo ne bi sedaj več veriel, da je to tista ničvredna steklenica, katero smo imeli neie v rokah. Tu se ravno vidi kaj se da vse narediti, pa z najmanjšimi stroški.

(Dalje prihodnjč.)